

BAB II

LATAR BELAKANG SEJARAH

A. Kedatangan Islam dan Islam dizaman Kesultanan Melaka

Walaupun mengikut penyelidikan ahli sejarah¹ Islam telah berada di Asia Tenggara sejak kurun ke 13 dan telah sampai ke Tanah Melayu kira-kira satu kurun lepas itu, Islam hanya bertapak kuat di Melaka dalam kurun ke 15.²

Parameswara, Raja Melaka yang pertama memeluk agama Islam dalam tahun 1414 dan oleh sebab telah menjadi tradisi orang Melayu mengikut agama yang dianuti oleh rajanya maka tidak hairan jika pengislaman diRaja ini diikuti oleh pengislaman rakyat seluruhnya.

Islam menolong menaikkan kedaulatan Kesultanan Melaka disamping menolong mengembangkan perdagangan Melaka. Disebaliknya perdagangan Melaka menolong menyebarkan Islam keseluruh Nusantara. Kemajuan perdagangan yang pesat ini menjadikan undang-undang sangat penting kerana undang-undang menjamin keamanan dan menegakkan peraturan yang dikehendaki oleh pedagang asing. Ajaran Mazhab Shafie mengenai harta, perdagangan, acara mahkamah, perkahwinan, penentuan denda atau hukuman untuk kesalahan yang dilakukan diambil sebagai Undang-undang Negeri. Disamping kitab-kitab Arab yang

¹ M.A. Rauf, A brief history of Islam with special reference to Malaya, Oxford University Press, 1964, hal. 77.

² Ibid, hal. 78

diterjemahkan ke dalam Bahasa Melayu, terdapat peraturan-peraturan yang terus dikanunkan untuk menjadi panduan hakim yang dipanggil kathi,³ walaupun sejauh dan setakat mana undang-undang dalam kanun ini dikenakan masih lagi dalam persoalan.⁴

Peraturan-peraturan yang dikanunkan itu sebagai contohnya ialah Undang-undang Melaka. Kanun ini seperti kanun Undang-undang Islam Filipina yang dipanggil Luwaran Filipina menunjukkan campuran undang-undang agama dan adat yang mempunyai kesan-kesan Hindu dan analen Anamisma. Undang-undang Melaka 1523 ini sebagai contohnya memperuntukkan hukuman bunuh untuk kesalahan berbohong dalam mahkamah dan mencuri yang mengikut Winstedt menyamai Undang-undang Hindu.⁵

Mengenai Luwaran Filipina Najeeb Salceby membuat komen seperti berikut yang bolih jadi benar juga bagi orang-orang Islam di Malaya, "Dalam membuat Luwaran dan membuat keputusan Hakim-hakim Mindanao memilih undang-undang yang sesuai dengan keadaan dan peraturan dalam Mindanao. Dalam setengah-tengah keadaan mereka mengubah-suai pengertian perkataan Arabnya supaya ianya bersesuaian dengan adat mereka yang sedia ada. Dalam beberapa kes mereka membuat pasal-pasal

³ Ibid, hal. 82.

⁴ Prof. Ahmad Ibrahim, "Towards a History of Law in Malaysia and Singapore," Fakulti Undang-undang, Universiti Malaya, hal. 8.

⁵ Sir Richard Winstedt, The Malays, A Cultural History, London, 1961, hal. 100.

tambahan yang tidak ujud dalam kitab Arabnya tetapi bersesuaian dengan adat dan amalan mereka."⁶

Undang-undang Melaka atau Hukum Kanun meliputi seluruh kehidupan dari adat raja, larangan mereka, tanggungjawab pegawai kerajaan hingga kepada hukum bunuh-membunuh, tetak-menetak, curi-mencuri, hukum zina, upah-mengupah, hukum nikah kahwin, wali dan cerai serta berniaga.⁷

Walaupun kanun ini lebih diperbincangkan sebagai satu hasil sastera,⁸ ia tetap bernilai sebagai panduan dalam kajian Undang-undang Islam di Malaya sebelum kedatangan orang-orang Eropah.⁹ Selain dari menjadi kanun undang-undang yang tertua, Undang-undang Melaka memberi kita pengetahuan mengenai adat temenggong yang setengah-tengah idea-ideanya diwarisi hingga sekarang.

Sejarah Melayu menyebut tarikh undang-undang ini disusun, iaitu dalam pemerintahan Sultan Muzzaffar Shah (1446-1456) tetapi undang-undang ini diatur dalam zaman pemerintahan Sultan Mahmud Shah

⁶ Hajeed Saleeby, Studies in the Moro History, Law and Custom, Manila 1905.

⁷ Annas Haji Ahmad, Sastera Melayu Lama, Saudara Sinaran Berhad, 1966 hal. 183.

⁸ Ibid hal. 181 ini disebabkan ianya menggambarkan perjalanan masyarakat lama, pengajian ilmu masyarakat, pandangan mengenai kasta-kasta dalam masyarakat dan juga kepentingannya dari segi bentuk penggunaan bahasa.

⁹ M. A. Rauf, op. cit. n. 1, hal. 85

(1489-1511)¹⁰ dan hanya ditulis setelah Melaka jatuh ketangan Portugis.¹¹

Pihak yang bertanggungjawab menegakkan keadilan dimasa itu ialah Bendahara yang mempunyai kuasa sebagai Ketua Menteri, Bendahari dan Temenggong.

Balaupun pengetahuan kita mengenai pentadbiran keadilan dimasa itu terlalu cetek, adalah telah menjadi satu pengetahuan umum yang pentadbiran keadilan adalah satu cara untuk meninggikan lagi kedudukan raja-raja dan pada masa yang sama menambahkan kekayaannya dan kekayaan menterinya. Ini adalah tradisi Hindu yang tidak terhapus dengan kedatangan Islam.

Kesan pengaruh Hindu dan Anamisma bercampur-baur dengan Undang-undang Islam ini memberi faedah kepada pihak-pihak tertentu dan kesannya sekarang ialah Undang-undang Islam yang ditadbirkan disini adalah dipengaruhi oleh adat resam tempatan.

B. Islam di zaman Portugis dan Belanda

Melaka hilang kedudukannya sebagai pusat agama Islam bila ia ditakluki oleh Portugis dalam tahun 1511. Portugis mengamalkan dasar anti Islam dan setengah-tengah mereka ini yang fanatik membuat beberapa kekejaman diantaranya memusnahkan masjid-masjid. Polisi yang

¹⁰

Annas Haji Ahmad, op. cit. n. 7, hal. 180

¹¹

H.A.Rauf, loc. cit.

sama diikuti oleh Belanda yang menggantikan Portugis di Melaka pada tahun 1641. Undang-undang Portugis dan Belanda secara amnya ada terpakai di Melaka¹² walaupun demikian ini tidak menghapuskan Undang-undang Islam yang telah sebatu dengan adat Melayu, seperti kata Hakim Sir Benson Maxwell dalam Sahrip lawan Mitchell.¹³

"Portugis semasa menduduki Melaka dan selepas mereka orang Belanda meninggalkan adat Melayu atau lex non scripta berkuat kuasa"

Orang-orang Melayu tinggal di desa-desa, kehidupan yang terpencil ini adalah kehidupan yang teratur dan statik yang penuh dengan kepuasan dan tenteram walaupun ini telah menambahkan lagi kekolotan dan kebencian mereka kepada pembaharuan dan menguatkan lagi kepercayaan karut mereka.¹⁴

Pentadbiran Undang-undang Islam dijalankan oleh imam-imam dan guru-guru agama yang menerima didikan tempatan dan Timor Tengah hasil dari kemajuan pengangkutan diakhir-akhir pemerintahan Belanda.

¹² Prof. Ahmad Ibrahim, op. cit. n.4, hal. 15

¹³ (1870) Leic. 466

¹⁴ M.A. Rauf, op. cit. hal. 93

C. Islam dizaman pendudukan Inggeris

Inggeris menduduki Melaka pada tahun 1824 (sebelum itu meroka telah menduduki Melaka secara sementara sebanyak dua kali). Melaka seperti Negeri Selat yang lain adalah negeri jajahan Inggeris sedangkan negeri-negeri Melayu yang lain adalah negeri-negeri yang berada dalam perlindungan British, kerana itu kita dapati dua polisi yang berbeza. Polisi British tidak campur tangan dalam hal-ehwal ugama dan adat di negeri-negeri Melayu dijamin oleh beberapa perjanjian dengan Sultan-sultan dalam abad ke 19, sebaliknya di negeri-negeri Selat bukan sahaja adat dan Undang-undang Islam tidak mendapat apa-apa perlindungan, Undang-undang Inggeris telah pula dijadikan Undang-undang Asas di negeri-negeri tersebut.

Statut 6 Geo IV C. 85 telah mengistiharkan yang kerajaan British mempunyai kuasa untuk membuat peruntukan untuk pentadbiran keadilan di Singapura dan Melaka dan kuasa diberi kepada Syarikat Hindia Timur untuk mengistiharkan Singapura dan Melaka digabungkan dengan Pulau Pinang.¹⁵ Piagam Diraja yang kedua, 1826 yang dikenakan ke atas semua Negeri-negeri Selat menetapkan pemerintahan dan pentadbiran keadilan di negeri-negeri tersebut. Ia melahirkan sebuah Mahkamah Keadilan yang mempunyai kuasa Mahkamah Inggeris, Common Law dan Chancery "sejauh yang diizinkan oleh keadaan." Mahkamah itu juga

15

Ahmad Ibrahim, The Legal Status Of The Muslim In Singapore, Malayan Law Journal Limited 1965, hal. 9.

berkuasa sebagai Mahkamah Ugama "sejauh yang diizinkan oleh berbagai agama dan Undang-undang Kelaziman penduduk disitu."¹⁶ Adalah diputuskan juga yang kesan Piagam yang kedua adalah untuk memperkenalkan Undang-undang Inggeris yang terujud pada 26hb. November, 1826 kepada Pulau Pinang, Singapura dan Melaka.¹⁷ Dalam Rogina lawan Willans,¹⁸ Sir Benson Maxwell merujuk kepada kes Rodyk lawan Williamson¹⁹ yang telah memutuskan yang kesan Piagam 1826 adalah untuk memperkenalkan Undang-undang Inggeris tahun 1826 kepada Melaka untuk menggantikan Undang-undang Belanda. Beliau juga mengatakan yang kesan Piagam 1826 ialah untuk menguatkuasakan Undang-undang Jenayah Inggeris "sejauh keadaan tempat dan penduduk benarkan;" Undang-undang Sivil "sejauh keadaan benarkan;" dan perkara yang ditadbirkan oleh Mahkamah Kerohanian (Spiritual Courts) "sejauh yang diizinkan oleh agama-agama, tata-susila dan adat penduduk."

Sir Benson Maxwell dengan itu menunjukkan dengan jelas sekali keutamaan yang diberikan kepada Undang-undang Inggeris sebagai perbandingan dengan perhatian yang diberikan kepada Undang-undang Islam. Undang-undang Inggeris terpakai dalam semua jenis kes dan Undang-undang Islam

¹⁶

Prof. Ahmad Ibrahim, "Towards a History of Law in Malaysia and Singapore," Fakulti Undang-undang, Universiti Malaya, hal. 13

¹⁷

In the Goods of Abdullah (1835) 2Ky. Ecc. 11

¹⁸

3 Ky. 16

¹⁹

2 Ky. Ecc. 9

dan Undang-undang Kelaziman hanya terpakai jika pemakaian Undang-undang Inggeris mendatangkan kesusahan kepada orang-orang tempatan. Privy Council dalam kes Pulau Pinang Yeap Cheah Neo lawan Ong Cheng Neo²⁰ telah memutuskan yang Undang-undang Inggeris mestilah diambil menjadi Undang-undang yang berkuatkuasa di tempat itu (Pulau Pinang) sejauh ianya terpakai kepada keadaan tempat itu dan Piagam 1826 memperuntukan yang Mahkamah Jajahan hendaklah berbidang kuasa sebagai Mahkamah Keagamaan sejauh agama, tatasusila dan adat penduduk berkenaan.²¹

Keputusan-keputusan di atas menunjukkan bagaimana Undang-undang Islam telah hilang kepentingannya, bahkan Sir Benson Maxwell pernah, antara lain berkata,²²

".....jika perkahwinan secara Islam dilansungkan mengikut upacara agama pihak-pihak itu sah, itu bukan kerana Piagam menjadikannya begitu (sah) - kerana ia tidak memberi pengecualian untuk kontrek bumiputra seperti itu - tetapi kerana Undang-undang Inggeris mengiktirafinya....."

Jadi kepentingan Undang-undang Islam jika ada pun selepas 1826 dengan itu tidaklah sebenarnya diperlindungi oleh Piagam, bahkan ianya (Undang-undang Islam) terpakai oleh sebab keagongan Undang-undang Inggeris, oleh sebab Undang-undang Inggeris mengiktiraf

20

1 Ky. 326

21

Keputusan yang serupa telah diberi oleh Privy Council dalam kes Singapura, Issac Penhas lawan Tan Soo Eng [1955] M.L.J. 73

22

Regina lawan Willans, 3 Ky. 16

perkahwinan dan perceraian secara Islam maka Mahkamah Inggeris di Negeri-negeri Selat terpaksa berbuat demikian.

Dalam tahun 1866 Akta Negeri-negeri Selat digubal, ianya memisahkan Negeri-negeri Selat dari Kerajaan India dan dari tahun 1867 Negeri-negeri Selat menjadi tanah jajahan yang berasingan. Keadaan ini bukan sahaja memberi kesan politik bahkan memberi kesan kepada pentadbiran undang-undang khasnya pentadbiran Undang-undang Islam.

Lembaga Penasihat "Mohamedan" (A Mohamedan Advisory Board) ditubuhkan pada tahun 1915²³ untuk menasihat perkara-perkara yang berkitan dengan Ugama Islam dan Adat. Ahlinya dilantik setiap tahun oleh Gabenor. Biasanya Lembaga dipengerusikan oleh pegawai Eropah dari Bahagian Perkhidmatan Awam, adakalanya juga ia dipengerusikan oleh Pengerusi yang beragama Islam. Lembaga ini terus wujud hingga tahun 1941 dan dipalih semula Lembaga Penasihat Islam (Muslim Advisory/ dengan nama Board) dalam tahun 1946. Sejak 1946 Lembaga hanya mengambil orang-orang Islam sebagai ahli. Salah satu sumbangan Lembaga ini ialah ia menjadi alat dalam usaha memajukan perundangan dan pentadbiran Undang-undang Islam dan antara sumbangannya ialah menjadi pengasas Kolej Islam Kelang, Selangor dan Rumah Kebajikan Wanita Islam di Singapura.

²³
G.N. No. 605 tahun 1915.

perkahwinan dan perceraian secara Islam maka Mahkamah Inggeris di Negeri-negeri Selat terpaksa berbuat demikian.

Dalam tahun 1866 Akta Negeri-negeri Selat digubal, ianya memisahkan Negeri-negeri Selat dari Kerajaan India dan dari tahun 1867 Negeri-negeri Selat menjadi tanah jajahan yang berasingan. Keadaan ini bukan sahaja memberi kesan politik bahkan memberi kesan kepada pentadbiran undang-undang khasnya pentadbiran Undang-undang Islam.

Lembaga Penasihat "Mohamedan" (A Mohamedan Advisory Board) ditubuhkan pada tahun 1915²³ untuk menasihat perkara-perkara yang berkaitan dengan Ugama Islam dan Adat. Ahlinya dilantik setiap tahun oleh Gabenor. Biasanya Lembaga dipengerusikan oleh pegawai Dropah dari Bahagian Perkhidmatan Awam, adakalanya juga ia dipengerusikan oleh Pengerusi yang beragama Islam. Lembaga ini terus wujud hingga tahun 1941 dan dipalih semula Lembaga Penasihat Islam (Muslim Advisory/ dengan Board) dalam tahun 1946. Sejak 1946 Lembaga hanya mengambil orang-nama orang Islam sebagai ahli. Salah satu sumbangan Lembaga ini ialah ia menjadi alat dalam usaha memajukan perundangan dan pentadbiran Undang-undang Islam dan antara sumbangannya ialah menjadi pengasas Kolej Islam Kelang, Selangor dan Rumah Kebajikan Wanita Islam di Singapura.

²³

G.N. No. 605 tahun 1915.

Minat Inggeris dalam hal-ehwal Ugama Islam dapat dikesen dari tahun 1880²⁴ bila pada tahun itu juga beberapa perubahan disegi pentadbiran Undang-undang Islam telah dibuat di Negeri-negeri Selat melalui perundangan bertulis dan keputusan hakim-hakim.

1. Undang-undang Keluarga

Perkahwinan dan perceraian mengikut Undang-undang Islam telah diputuskan sebagai sah di Negeri-negeri Selat. Dalam Hawah lawan Daud²⁵ Hakim Maxwell antara lain berkata,

"akan tetapi perkahwinan mengikut Undang-undang Islam adalah sah mengikut undang-undang kita adalah satu perkara yang tidak boleh diperbalahkan disini tanpa mengenakharakan sejumlah besar penduduk dan sahnya perceraian juga adalah perkara yang tidak boleh diperbalahkan juga, bersekedudukan semula tanpa melakukan pernikahan adalah bertentang dengan Undang-undang Islam dan itu tidak boleh diperkuatkan oleh Mahkamah kita."

Malapun perkahwinan dan perceraian secara Islam diiktiraf Mahkamah Tinggi tidak ada bidangkuasa untuk membicarakan kes-kes tersebut. Dalam Shaik Madar lawan Jaharah²⁶ diputuskan yang mahkamah tidak ada bidangkuasa untuk menimbangkan permohonan untuk pemulihan suami isteri dari orang-orang Islam. Dalam Adoomah Kakah lawan Lebby Din²⁷ mahkamah telah memutuskan bahawa tindakan tidak boleh dibuat

²⁴ Ordinan Perkahwinan "Mohamedan" 1880, No. 5 tahun 1880

²⁵ (1865) Leic. hal. 253. Keputusan yang sama telah diberi oleh Regina lawan Willans, 3 Ky. 16

²⁶ 1 Ky. 385.

²⁷ 1 Ky. 428

Minat Inggeris dalam hal-ehwal Ugama Islam dapat dikesan dari tahun 1880²⁴ bila pada tahun itu juga beberapa perubahan disegi pentadbiran Undang-undang Islam telah dibuat di Negeri-negeri Selat melalui perundangan bertulis dan keputusan hakim-hakim.

1. Undang-undang Keluarga

Perkahwinan dan perceraian mengikut Undang-undang Islam telah diputuskan sebagai sah di Negeri-negeri Selat. Dalam Hawah Lawan Daud²⁵ Hakim Maxwell antara lain berkata,

"akan tetapi perkahwinan mengikut Undang-undang Islam adalah sah mengikut undang-undang kita adalah satu perkara yang tidak bolih diperbalahkan disini tanpa menganakharankan sejumlah besar penduduk dan sahnya perceraian juga adalah perkara yang tidak bolih diperbalahkan juga, bersekedudukan semula tanpa melakukan pernikahan adalah bertentang dengan Undang-undang Islam dan itu tidak bolih diperkuatkan oleh Mahkamah kita."

Malaupun perkahwinan dan perceraian secara Islam diiktiraf Mahkamah Tinggi tidak ada bidangkuasa untuk membicarakan kes-kes tersebut. Dalam Shaik Madar lawan Jaharah²⁶ diputuskan yang mahkamah tidak ada bidangkuasa untuk menimbangkan permohonan untuk pemulihan suami isteri dari orang-orang Islam. Dalam Adoomah Kakah lawan Lebby Din²⁷ mahkamah telah memutuskan bahawa tindakan tidak bolih dibuat

²⁴ Ordinan Perkahwinan "Mohamedan" 1880, No. 5 tahun 1880

²⁵ (1865) Leic. hal. 253. Keputusan yang sama telah diberi oleh Regina lawan Willans, 3 Ky. 15

²⁶ 1 Ky. 385.

²⁷ 1 Ky. 438

dalam mahkamah sivil terhadap kathi atas alasan kathi telah melanggar peruntukan Undang-undang Islam kerana menceraikan isteri dari suaminya oleh sebab perkara itu adalah diluar kuasa dan bidangkuasa mahkamah.

Seperti yang dinyatakan di atas Inggeris mula mencampuri pentadbiran Undang-undang Islam pada tahun 1880 dengan memperuntukan pendaftaran perkahwinan dan perceraian secara sukarela dalam Ordinan Perkahwinan "Mohamedan."²⁸ Gabnor diberi kuasa untuk mengeluarkan lesen untuk mendaftar perkahwinan dan perceraian. Ordinan juga memperuntukan cara-cara pendaftaran boleh dibuat. Walaupun demikian s. 25 Ordinan itu memperuntukan yang pendaftaran tidak mempengaruhi sah atau tidak sahnya satu perkahwinan.

Kuasa juga diberi kepada Gabnor yang jika pada pendapatnya seseorang itu telah dipilih oleh sejumlah penduduk dimana-mana tempat dalam Negeri-negeri Selat, untuk melantik orang itu sebagai kathi untuk perkara-perkara mengenai Ugama Islam dengan memberi sijil pengiktirafan. Kathi-kathi tidak mempunyai kuasa untuk: menentukan ujud atau tidak ujudnya status perkahwinan dan perceraian; mengenakan denda dan menyelesaikan perkara-perkara mengenai harta. Kathi-kathi ini boleh dilantik sebagai Pendaftar Ugama Islam dimana keputusan-

keputusan Pegawai Pendaftar di bawah Ordinan ini boleh disosak oleh Gabnor yang berkuasa untuk membatalkan, mengubah atau meminda keputusan-keputusan tersebut.

Beberapa pindaan kecil dibuat dalam Ordinan ini dalam 1894²⁹ dan 1902³⁰ dan pindaan besar dibuat dalam tahun 1908. Ordinan Perkahwinan "Mohamedan", 1908³¹ antara lain menjadikan pendaftaran perceraian, perkahwinan dan rujuk wajib selepas 1hb Julai, 1906. Kesannya ialah walaupun pendaftaran tidak mempengaruhi sah atau tidaknya perkahwinan, mereka yang gagal mematuhi syarat tersebut boleh disenda. Ordinan juga memperuntukan perlantikan Pendaftar Perkahwinan di tiap-tiap Negeri Selat dan memberi Gabnor kuasa melantik mana-mana lelaki Islam yang berkelakuan baik, berkedudukan dan layak sebagai Kathi. Kathi dengan secara langsung menjadi Penolong Pendaftar Perkahwinan. Kathi juga diberi kuasa: menerima permohonan cerai talik dan fasah; menerima permohonan untuk meninibangkan soal musus dan menjadikan decree itu sah mengikut Undang-undang Islam; menyiasat dan mengadilkan tuntutan maskahwin dimana jumlah wang dalam perceraian tidak melebihi \$50/- dan permohonan untuk nafkah tidak melebihi \$10/-sebulan. Rayuan dari keputusan kathi ditujukan kepada

²⁹ Ordinan Perkahwinan "Mohamedan," (pindaan) No. 13 tahun 1894

³⁰ Ordinan Perkahwinan "Mohamedan," (pindaan) No. 34 tahun 1902

³¹ Ordinan Perkahwinan "Mohamedan," (pindaan) No. 27 tahun 1909

Pendaftar. Kuasa diberi kepada Gabnor untuk melantik Mufti untuk menolong Pendaftar dalam hal-hal Ugama Islam dan Mufti bolih jika diminta bersidang dengan Pendaftar untuk mendengar rayuan. Segala keputusan, perintah dan tindakan serta lain-lain perjalanan Pendaftar dan Kathi dibawah Ordinan ini adalah terbuka untuk penyemakan oleh Gabnor dan Gabnor bolih membatalkan, mengubah dan meminda keputusan-keputusan itu.

Ordinan tahun 1908 dipinda oleh Ordinan Perkahwinan "Mohamedan" tahun 1909³² yang antara lain memberi kuasa kepada Pendaftar untuk mendengar dan menentukan kes-kes dimana terdapat konflik bidangkuasa diantara dua atau lebih kathi. Kuasa diberi kepada Pendaftar yang mendengar rayuan atau kathi yang menyiasat atau mengadakan tuntutan maskahwin atau nafkah memerintahkan sesiapa yang dipercayai bolih memberi keterangan mengenai perkara dalam persoalan untuk hadir di hadapannya dan memeriksa orang itu dengan sumpah. Ordinan Perkahwinan "Mohamedan" (pindaan) tahun 1917 memperuntukan rayuan kepada Pendaftar mengenai perintah atau decree yang dikeluarkan oleh kathi untuk fasah, talik dan pembayaran maskahwin dan nafkah. Bidangkuasa civil kathi ditambah kepada kuasa untuk menyiasat dan mengadili tuntutan maskahwin dimana nilai perkara

dalam persoalan tidak melebihi \$101/- dan permohonan untuk tuntutan nafkah yang lepas tidak melebihi \$50/- serta untuk tuntutan nafkah untuk masa hadapan yang tidak melebihi \$10/- sebulan.

Ordinan tahun 1880 (yang kemudiannya telah dipinda dari masa kemasa) dan Ordinan tahun 1908 (yang juga telah dipinda dari masa kemasa) digubal semula dalam Ordinan No. 26 (Mohamedans) yang muncul dalam Edisi Semakan dalam Undang-undang Tanah Jajahan tahun 1926.

Ordinan No. 26 ini dipinda oleh Ordinan "Mohamedans" (pindaan) tahun 1934³³ yang telah membuat beberapa pindaan diantaranya telah memberi kuasa kepada kathi menyiasat dan mengadilkan tuntutan cerai talak dan meluaskan bidang kuasa untuk tuntutan nafkah masa hadapan kepada jumlah tidak melebihi \$20/- Ordinan ini kemudiannya dimasukkan dalam bab 27 Undang-undang Tanah Jajahan tahun 1936. Dengan Ordinan "Muslims" (tajuk dan susunan) tahun 1952 perkataan "Mohamedans" diganti dengan "Muslims" dan Ordinan itu muncul sebagai Ordinan Undang-undang Islam yang bertanggung jawab mentadbirkan Undang-undang Islam khasnya Undang-undang Keluarga Islam di Negeri-negeri Selat sebelum kemerdekaan.

³³No. 35 tahun 1934.

Undang-undang mengenai penjagaan anak-anak terdapat dalam Ordinan Penjagaan Anak-anak, yang pada mulanya digubal pada tahun 1934.³⁴ Ordinan ini terpakai kepada semua orang termasuk orang-orang Islam.³⁵ Walaupun demikian hakim yang membicarakan bolih, dalam menggunakan budibicaranya dibawah Ordinan, menimbang adat dan ugama pihak-pihak. Perkara yang penting yang harus dipertimbangkan mengikut Ordinan ini dan Undang-undang Islam adalah kebajikan kanak-kanak yang berkenaan.

Ordinan Pengambilan Anak Angkat yang digubal pada tahun 1939³⁶ terpakai kepada orang-orang Islam dan kesannya walaupun Undang-undang Islam tidak mengiktiraf anak angkat, orang-orang Islam bolih mengambil anak angkat dan anak itu mendapat taraf seperti yang diperuntukan oleh Ordinan.

Peruntukan untuk nafkah isteri dan anak-anak pada mulanya dimuatkan dalam Ordinan Kesalahan-Kesalahan Kecil³⁷ dan peruntukan ini kekal dalam Ordinan yang berkenaan hingga peruntukan dimansuhkan dalam Ordinan Wanita Bersuami dan Kanak-Kanak (Nafkah) 1948.³⁸

³⁴ Ordinan Penjagaan Anak-anak, 1934 (No. 11 tahun 1934)

³⁵ Shaik Salleh bin Omar Jamal lawan Marionbee [1948] N.L.J. 186

³⁶ Ordinan Pengambilan Anak Angkat, 1939 (no. 18 tahun 1939)

³⁷ Ordinan Kesalahan-kesalahan Kecil, 1906 (No. 13 tahun 1906)

³⁸ No. 26 tahun 1949.

2. Undang-undang mengenai harta

Undang-undang mengenai harta dan pembahagian harta selepas kematian orang-orang Islam adalah tertakluk kepada syarat-syarat Piagam. Dalam kes The Goods of Abdullah³⁹ Walkin R. telah memutuskan yang seorang Islam bolih dengan wasiatnya menukarmilikkan seluruh hartanya dan pemindahan milik itu sah protanto walaupun bertentangan dengan Ugama Islam. Beliau menolak hujjah yang mengatakan Piagam memberi hak kepada penduduk-penduduk faedah dari ugama dan adat mereka.

Seksyen 27 Ordinan Perkahwinan "Mohamedans" membincangkan pembahagian pusaka orang-orang Islam yang mati tanpa wasiat adalah mengikut peruntukan Undang-undang Inggeris iaitu dengan adanya surat kuasa. Dalam mengeluarkan surat kuasa untuk pusaka seorang Islam yang telah mati tanpa wasiat dan meninggalkan janda, mahkamah bolih mengeluarkan surat kuasa kepada mana-mana waris (next of kin) atau kepada orang yang berhak ke atas surat kuasa itu mengikut Undang-undang Inggeris sekiranya janda orang itu tidak ada. Sebaliknya mahkamah bolih mengeluarkan surat kuasa kepada suami atau anak yang telah berumur 21 tahun sekiranya isteri mati tanpa meninggalkan wasiat. Seksyen ini dengan nyata juga memperuntukkan yang seorang Islam bolih mengemukakan dengan wasiatnya supaya harta pusaka dan kesan-kesan yang berilutnya ditadbirkan mengikut Undang-undang Inggeris.

³⁹ (1835) 2 Ky. Ecc. 8. Oleh sebab persoalan sanada Pulau Pinang satu tanah jajahan atau negeri yang diambil belum diputuskan kes ini tidak dapat dikatakan berkuatkuasa.

Hak wanita Islam mengikut Undang-undang Islam tidak tersentuh dan diperkekalkan walaupun sebelum itu dalam kes Pulau Pinang Megina lawan Gjir⁴⁰ telah diputuskan yang Undang-undang Common Law yang memperuntukkan suami isteri tidak ~~menjadi~~ saksi / boleh ke atas pihak yang lain. Sebaliknya dalam kes Singapura Murud-din lawan Siti Aminah⁴¹ yang diputuskan dalam tahun 1929 membolehkan seorang isteri mendakwa suaminya kerana cuba menipu. Ini menunjukkan kesan Ordinan 26 (Mohamedan) yang telah menegaskan lagi hak wanita yang telah bersuami yang pada mulanya diberi oleh Ordinan Perkahwinan "Mohamedans" tahun 1880. Dengan itu wanita Islam yang telah bersuami berhak ke atas semua hartanya selepas perkahwinan dan dia juga berhak ke atas gaji, pendapatan dan semua harta yang diperolihnya dengan menggunakan kemahiran atau yang didapatinya dengan mempusakai, wasiat, pemberian, pembelian dan lain-lain; dia juga berhak untuk didakwa, mendakwa dan mendapat pemulihan dalam kedua-kes sivil dan jenayah; dia adalah bertanggungjawab ke atas kontrak ante nuptial dan kontrak mengenai harta yang dimasukinya. Seorang isteri boleh menguruskan harta dengan atau tanpa persetujuan suaminya.

⁴⁰ (1886) 4 Ky. 329

⁴¹ 1929 SSLR, 145

Hanya hingga tahun 1923 Ordinan "Mohamedan" (pindaan) tahun 1923 memperuntukkan yang dalam perkara orang Islam yang mati selepas 1 hb Januari, 1924 pusaka dan kesan-kesannya adalah ditadbirkan mengikut Undang-undang Islam, kecuali sejauh setakat undang-undang tersebut bertentangan dengan adat tempatan yang sebelum 1hb Januari, 1924 berkuatkuasa sebagai Undang-undang⁴² dengan proviso yang menyatakan mana-mana waris yang tidak beragama Islam berhak terhadap pembahagian harta itu seolah-olah dianya seorang Islam. Keadaan ini berterusan hingga merdeka.

3. Wasiat dan Amanah

Dalam tahun 1835 Malkin R. dalam The Goods Of Abdullah⁴³ memutuskan yang seorang Islam boleh dengan wasiatnya memindahkan seluruh hartanya dan pemindahan hak milik ini adalah sah protanto, walaupun bertentangan dengan Undang-undang Islam. Dalam Fatimah lawan Logan⁴⁴ diputuskan tafsiran wasiat mestilah mengikut Undang-undang Inggeris dimana dalam kes itu kenduri telah ditafsirkan sebagai "feast." Walaupun demikian dalam kes Sheikh Abdul Latif lawan Sheikh Alias Dux⁴⁵ telah diputuskan wasiat yang melanggar peruntukan Undang-undang Islam adalah tidak sah.

⁴²

Tidak ada kes-kes yang dilaporkan untuk membuktikan ada yang diiktirafkan seperti maksud seksyen.

⁴³

⁴ Ky. 329

⁴⁴

¹ Ky. 255

⁴⁵

[1915] 1 FMSLR 204

Undang-undang Inggeris mengenai amanah juga dipakai dalam amanah yang diwujudkan oleh orang Islam ini termasuk peraturan pentafsiran amanah seperti dalam kes Re The Estate Of Haji Abdul Latif bin Haji Tamby⁴⁶ di mana pemegang-pemegang Amanah diarahkan supaya menukarkan semua harta sirati kepada wang dan "dibahagikan wang tersebut diantara waris-waris saya yang ditentukan oleh Undang-undang Islam." Perkataan "waris-waris saya yang ditentukan oleh Undang-undang Islam" ditafsirkan mengikut peraturan mentafsir Undang-undang Inggeris. Peraturan mengenai "perpetuities" mengikut Re Re Estate of Hadjee Haroun bin Tamby Kechil⁴⁷ terpakai dalam wasiat Islam di Negeri-negeri Selat. Dalam kes Pulau Pinang Re Abdul Gany Abdullasa⁴⁸ diputuskan undang-undang mengenai apa-apa tujuan yang bolih dikatakan khairat adalah berdasarkan Undang-undang Inggeris.

4. Khairat-khairat Islam

Pentadbiran khairat-khairat Islam pada mulanya diuruskan oleh Ordinan Khairat "Mohamedan" dan Hindu 1905.⁴⁹ Ianya memperuntukkan perubuhan satu Lembaga yang mengandungi tiga atau lebih Suruhujaya untuk mentadbir, mengurus dan mengelolakan khairat-khairat. Kuasa diberi kepada Gabnor Majlis jika pada pendapatnya yang a) Khairat telah salah diuruskan atau b) tidak ada pemegang amanah dilantik

⁴⁶ [1932] MJ 46.

⁴⁷ [1949] MJ 143.

⁴⁸ [1936] MJ 174.

⁴⁹ No. 17 tahun 1905

untuk mengurus mana-mana khairat atau c) sebaliknya adalah menguntungkan untuk mana-mana khairat ditadbirkan oleh Lembaga, mengarahkan khairat yang berkenaan ditadbirkan oleh Lembaga. Lembaga selanjutnya diberi kuasa pada bila-bila masa mendapatkan akaun bertulis dan jawapan ke atas pertanyaan berkenaan khairat atau pendapatan yang diserahkan oleh pemegang amanah atau ejennya atau orang-orang yang ada possessi, jagaan atau kawalan bagi mana-mana tabung, wang atau harta mana-mana khairat atau dokumen mengenai khairat. Khairat didefinisikan sebagai bermaksud "mana-mana khairat tanah atau wang diberi atau akan diberi untuk membantu mana-mana Masjid Islam atau Berhala Hindu atau mana-mana sekolah atau tempat suci Islam dan Hindu atau lain-lain tujuan khairat mengikut Undang-undang Islam dan Hindu." Perkara-perkara undang-undang yang bertabit dengan khairat hendaklah dirujuk kepada Lembaga dahulu dan perkara itu hanya bolih didengar dalam mahkamah setelah mendapat persetujuan Lembaga. Kuasa diberi juga kepada Lembaga untuk menyarankan rancangan untuk permohonan dan pengurusan mana-mana khairat untuk persetujuan mahkamah.⁵⁰

Ordinan Khairat "Mohamedan" dan Hindu ini tidak berubah hingga Enakmen Pentadbiran Undang-undang Islam 1959 digubal dimana dengan peruntukan seksyen 9 hak, tanggungan dan harta-harta di bawah Ordinan itu diambilalih oleh Majlis Ugama Islam, Melaka.

Selama 133 tahun Inggeris menduduki Melaka, mereka telah cuba membuat modifikasi dalam pentadbiran Undang-undang Islam dengan cara perundangan dan keputusan hakim-hakim. Kesan-kesan dari pendudukan ini mempengaruhi penggubalan Enakmen Pentadbiran Undang-undang Islam tahun 1959 kerana perkara-perkara yang dimasukkan dalam Enakmen adalah perkara-perkara yang cuba diperbaiki oleh pemerintahan Inggeris disamping beberapa tambahan yang penting untuk menolong melicinkan lagi pentadbiran Undang-undang dan Keadilan.

Perbincangan di atas adalah untuk menunjukkan peranan yang dimainkan oleh pemerintahan British dalam pentadbiran Undang-undang Keluarga Islam yang merupakan satu-satunya aspek Undang-undang Islam yang masih dipakai (walaupun demikian Inggeris tetap campurtangan dalam pentadbirannya). Tidak ada bukti-bukti yang jelas yang menunjukkan semua peruntukan dalam Ordinan-ordinan itu telah diamalkan. Pada peringkat awal kedatangan British, seperti dizaman pemerintahan Belanda dan Portugis pentadbiran dan perkembangan agama dan Undang-undang Islam adalah masih ditangan Imam-imam tempatan dan guru-guru Agama yang mendapat didikan dipondok-pondok di Kelantan dan Timor Tengah. Masjid dan surau masih menjadi pusat perkembangan pengetahuan Agama Islam dan pelajaran tulis menulis. Tidak ada orang yang mahir dalam Agama Islam.⁵¹ Keadaan ini diperbaiki oleh pemerintahan British,

51

Abdullah Munshi, Hikayat Abdullah, Pustaka Antara, 1970 hal. 42
".....orang-orang Melaka begitu takjub dengan kedatangan orang alim berbangsa Arab bernama Sayyid Syaikh bin Alwi berbangsa Bafaqih kerana kepandaiannya membaca Quran dan berbicara tentang Agama Islam dan dia telah diminta menjadi guru kepada mereka."

namun demikian seperti yang dinyatakan di atas tidak ada bukti untuk menunjukkan usaha ini mendatangkan hasil. Tidak ada rekod-rekod kes-kes yang dibicarakan oleh kathi-kathi yang dilantik oleh Ordinan-ordinan yang digubal. Seawal-awal kes yang dilaporkan di Melaka (yang dapat dikesan) ialah kes-kes perkahwinan, perceraian dan rujuk dalam tahun 1930 (sila lihat jadual 2. 1) walaupun kathi-kathi mempunyai bidangkuasa untuk membicarakan kes-kes sivil yang lain.

Mengikut Mufti Melaka,⁵² sebelum Majlis Ugama Islam ditubuhkan pentadbiran Undang-undang Islam adalah terletak ditangan Mufti, Kathi-kathi dan Ketua-ketua kampung.

Ada terdapat 13 orang kathi di Melaka untuk mentadbir daerah-daerah Melaka Tengah, Pernu, Merlimau, Jasin, Jus, Paya Rumpit, Sungai Petai, Alor Gajah, Pulau Sebang, Tebung, Naning Barat, Masjid Tanah dan Kampong Sungai Baru.

Kebanyakan kathi-kathi tidak mempunyai kelayakan yang tertentu, mungkin kelulusan/ dan kemudian bermastautin lama di Melaka⁵³ atau hanya / dari Timor Tengah terdiri dari mereka yang telah pencen dari pekerjaan, petani atau guru-guru agama yang tidak cukup mahir mengenai Undang-undang Islam

⁵² Temuramah dengan Tuan Mufti Melaka

⁵³ Contohnya ialah Tuan Mufti yang sekarang ini yang pernah menjadi salah seorang kathi pada masa itu.

namun demikian seperti yang dinyatakan di atas tidak ada bukti untuk menunjukkan usaha ini mendatangkan hasil. Tidak ada rekod-rekod kes-kes yang dibicarakan oleh kathi-kathi yang dilantik oleh Ordinan-ordinan yang digubal. Seawal-awal kes yang dilaporkan di Melaka (yang dapat dikesan) ialah kes-kes perkahwinan, perceraian dan rujuk dalam tahun 1930 (sila lihat jadual 2. 1) walaupun kathi-kathi mempunyai bidangkuasa untuk membicarakan kes-kes sivil yang lain.

Mengikut Mufti Melaka,⁵² sebelum Majlis Ugama Islam ditubuhkan pentadbiran Undang-undang Islam adalah terletak ditangan Mufti, Kathi-kathi dan Ketua-ketua kampung.

Ada terdapat 13 orang kathi di Melaka untuk mentadbir daerah-daerah Melaka Tengah, Pernu, Merlimau, Jasin, Jus, Paya Rumpit, Sungai Petai, Alor Gajah, Pulau Sebang, Tebung, Naning Barat, Masjid Tanah dan Kampong Sungai Baru.

Kebanyakan kathi-kathi tidak mempunyai kelayakan yang tertentu, mungkin kelulusan dan kemudian bermastautin lama di Mekah⁵³ atau hanya / dari Timor Tengah terdiri dari mereka yang telah pencen dari pekerjaan, petani atau guru-guru agama yang tidak cukup mahir mengenai Undang-undang Islam

⁵² Temuramah dengan Tuan Mufti Melaka

⁵³ Contohnya ialah Tuan Mufti yang sekarang ini yang pernah menjadi salah seorang kathi pada masa itu.

JADUAL 2.1

BILANGAN PERKAHWINAN, PERCERAIAN DAN RUJUK
TAHUN 1930 - 1957

Tahun	Perkahwinan	Perceraian	Rujuk	Jumlah
1930	1358	653	97	2108
1931	1118	548	70	1736
1932	1233	537	69	1839
1933	1369	551	66	1986
1934	1640	526	66	2232
1935	1549	519	57	2125
1936	1466	545	74	2085
1937	1771	595	53	2419
1938	1571	461	46	2083
1939	1452	514	57	2023
1940	1690	629	64	2383
1941	2063	587	75	2725
*1942	1892	629	75	2596
*1943	3066	949	101	4117
*1944	3223	1344	166	4733
1945	2793	1699	216	4708
1946	1936	993	87	3016
1947	1859	759	75	2693
1948	1767	711	52	2530
1949	1924	670	66	2660
1950	2159	727	78	2966
1951	2693	805	100	3598
1952	2235	633	77	2945
1953	1943	648	70	2661
1954	1871	604	60	2535
1955	1945	632	54	2631
1956	2099	625	69	2793
1957	1939	560	66	2373

Sumber : Rekod Jabatan yang diusahakan oleh Encik Mohd. Rosnan bin Sulaiman dalam "The Organisation of the Council of Religion and the Department of Religious Affairs, Malacca." Fakulti Ekonomi dan Pentadbiran, Universiti Malaya, 1971 hal. 6.

Catetan : *Zaman Pendudukan Jepun.

yang dipilih oleh "State Resident Councillor."

Mereka ini adalah bekerja sambilan dan tidak mendapat gaji dari kerajaan yang hanya bergantung kepada bayaran nikah dan cerai. Secara rasmi tugas mereka adalah sebagai wakil Pegawai Daerah yang menjadi Pendaftar Perkahwinan dan Perceraian Islam. Jadual 2.1 menunjukkan bilangan perceraian dan perkahwinan sebelum merdeka. Tidak dapat dinafikan yang peratus perceraian adalah tinggi berbanding dengan perkahwinan. Ini mungkin disebabkan kemudahan mendapat perceraian secara taklik atau fasah dan pendapatan kathi-kathi adalah sebahagian besarnya dari pembayaran perkahwinan dan perceraian.⁵⁴

Walaupun tidak ada satu panduan yang khas seperti hari ini, keputusan kathi-kathi tidak pernah bertelingkah kerana semuanya mendapat panduan dari kitab-kitab Mazhab Shafie.

Dimasa ini terdapat Majlis Kathi-kathi yang dipengerusikan oleh Mufti. Majlis ini berfungsi sebagai Jawatankuasa Syeriah iaitu mengeluarkan fatwa. Fatwa-fatwa ini tidak mengikat orang-orang Islam kerana tidak dikuatkuasakan.

⁵⁴ Judith Djamour dalam bukunya The Muslim Matrimonial Court in Singapore University of London, The Ashone Press, 1966 hal. 27 antara lain mengatakan yang hak tidak ada kawalan perceraian di Singapura, seorang wanita akan pergi dari satu kathi kesatu kathi hingga dia beroleh fasah/taklik. Ada pula tuduhan yang mengatakan kathi-kathi menerima rasuah. Keadaan yang sama mungkin juga berlaku di Melaka kerana kedua Negeri Selat ini mempunyai cara pentadbiran Undang-undang Islam yang sama.

D. Kemerdekaan dan Kedudukan Agama Islam

Persekutuan Tanah Melayu mencapai kemerdekaan pada 31 haribulan Ogos 1957, bersama-sama itu lahir juga Perlembagaan Persekutuan yang diantara lain membahagikan kuasa⁵⁵ Kerajaan Pusat dan kuasa Kerajaan Negeri. Jadual 9 memperuntukkan 3 jenis kuasa dalam 3 jenis senarai, Senarai Persekutuan, Senarai Negeri dan Senarai Baki.

Hal-ehwal agama Islam dan Undang-undang Keluarga Islam selain dari tanah, pertanian, kehutanan, Kerajaan Tempatan dan projek Jabatan Kerjaraya terletak di dalam kuasa Kerajaan Negeri.⁵⁶

Kuasa Badan Perundangan Negeri untuk menggubal perkara-perkara mengenai Undang-undang Islam termasuk kuasa menubuhkan mahkamah yang mempunyai bidangkuasa ke atas orang-orang Islam Tetapi diperuntukkan juga yang mahkamah-mahkamah tersebut tidak boleh mempunyai bidangkuasa mengenai kesalahan-kesalahan kecuali setakat yang diberi oleh Undang-undang Persekutuan.⁵⁷

Perkara 3 Perlembagaan Persekutuan menjadikan Islam sebagai agama negeri-negeri dan bagi negeri-negeri yang beraja Sultan-sultan adalah Ketua Agama bagi negeri-negeri tersebut.

⁵⁵ Kuasa yang dibahagi termasuk kuasa perundangan dan eksekutif.

⁵⁶ Malaysia, Perlembagaan Persekutuan, Senarai 9.

⁵⁷ Prof. Ahmad Ibrahim, The Administration of Muslim Law in South East Asia, dalam Malayan Law Review, 1972

D. Kemerdekaan dan Kedudukan Agama Islam

Persekutuan Tanah Melayu mencapai kemerdekaan pada 31 haribulan Ogos 1957, bersama-sama itu lahir juga Perlembagaan Persekutuan yang diantara lain membahagikan kuasa⁵⁵ Kerajaan Pusat dan kuasa Kerajaan Negeri. Jadual 9 memperuntukkan 3 jenis kuasa dalam 3 jenis senarai, Senarai Persekutuan, Senarai Negeri dan Senarai Baki.

Hal-ehwal agama Islam dan Undang-undang Keluarga Islam selain dari tanah, pertanian, kehutanan, Kerajaan Tempatan dan projek Jabatan Kerjaraya terletak di dalam kuasa Kerajaan Negeri.⁵⁶

Kuasa Badan Perundangan Negeri untuk menggubal perkara-perkara mengenai Undang-undang Islam termasuk kuasa menubuhkan mahkamah yang mempunyai bidangkuasa ke atas orang-orang Islam Tetapi diperuntukkan juga yang mahkamah-mahkamah tersebut tidak boleh mempunyai bidangkuasa mengenai kesalahan-kesalahan kecuali setakat yang diberi oleh Undang-undang Persekutuan.⁵⁷

Perkara 3 Perlembagaan Persekutuan menjadikan Islam sebagai agama negeri-negeri dan bagi negeri-negeri yang beraja Sultan-sultan adalah Ketua Agama bagi negeri-negeri tersebut.

⁵⁵ Kuasa yang dibahagi termasuk kuasa perundangan dan eksekutif.

⁵⁶ Malaysia, Perlembagaan Persekutuan, Senarai 9.

⁵⁷ Prof. Ahmad Ibrahim, The Administration of Muslim Law in South East Asia, dalam Malayan Law Review, 1972

Kepala Negeri-negeri Melaka dan Pulau Pinang adalah Gabnor-gabnor yang dilantek. Perlembagaan negeri-negeri tidak menyebut yang Gabnor-gabnor tersebut mestilah beragama Islam, oleh sebab ini Yang DiPertuan Agong telah mengambil tempat sebagai Kepala Ugama Islam seperti maksud perkara 5 Perlembagaan kedua-dua negeri tersebut, implikasinya ialah Islam adalah ugama negeri bagi Melaka dan Pulau Pinang walaupun tidak ada kenyataan tertentu mengenai perkara itu dimana-mana pun.⁵⁸

Perlembagaan yang lahir bersama kemerdekaan itu telah menaikan taraf ugama Islam di kedua Negeri Selat tersebut yang sebelumnya tidak mempunyai kepala ugama Islam disamping mengekalkan kedudukan Sultan-sultan sebagai kepala ugama Islam di Negeri-negeri Melayu.

Walaupun Selangor telah mempunyai Enakmen Pentadbiran Undang-undang Islam seawal-awal tahun 1952, Trengganu dalam tahun 1955 dan Pahang dalam tahun 1956, Enakmen Pentadbiran Ugama Islam hanya muncul di Melaka pada tahun 1959, hasil dari usaha jawatankuasa yang dilantik oleh Yang DiPertuan Agong. Jawatankuasa ini⁵⁹ telah

58

Abdul Majid Mohammad Mackeen, *Contemporary Islamic Legal Organisation in Malaya*, New Haven, Yale University, *South East Asia Studies* 1969, hal. 22.

59

Nama ahli-ahli jawatankuasa ad hoc lihat Appendix 1

membentangkan dasar penyusunan pentadbiran Undang-undang Islam yang kemudiannya lengkap dan dinamakan Enakmen Pentadbiran Undang-undang Islam 1959.

Majlis Ugama Islam dan Jabatan Hal-ehwal Ugama mempunyai bangunan yang tertentu hanya pada tahun 1960. Pejabat yang awal terletak di sebuah rumah yang tidak didiami di Jalan Tengker. Pada tahun 1962, pejabat kedua-dua badan ini dipindahkan ke bangunan yang lebih besar dan baik di Rumah Stadhuys dan kekal hingga sekarang.